

Rakkaat sukulaiset,

Kära fränder

Alkajaisiksi suuret kiitokset tämän yhteis sukutilaisuuden järjestelyistä!!!

...Niin kauan kuin Lundahl-sukuyhdistys on ollut olemassa, on siinä ollut mukana myös Calamnius yhdistyksessä aktiiveja vaikuttajia. Aloite tähänkin tulee näiltä ihailtavilta yhteisiltä "kaksoisagenteiltamme" jotka ovat kaiken aikaa saaneet asioita tapahtumaan meidän - kanssamatkustajiemme mukavuudeksi ja opiksi. Tässä sukupolvessa he minun näkökulmasta ovat olleet ennen muita Suvi Kauhanen ja Jorma Kalajoki. Enemmänkin rivijäsenenä tässä mukana olevana, selvitän muutamalla sanalla, ennen kuin siirrymme Abrahameihin yms, miten itse savolaisnimisenä liityn tähän arvoisaan viitekehykseen. Äitini avioitui v 1931 Paulus Tiusasen kanssa, joka siihen mennessä oli ehtinyt osallistua vapaaehtoisena sekä Suomen että Viron vapaussotiin ja sen jälkeen vielä ns. Aunuksen retkeen, jossa myös monet nuoret isänmaan ystävät kaatuivat, siirtyäkseen sen jälkeen kokonaan ammattiupseeriksi. Sotakorkeakoulun katkaisi hänen osaltaan kuitenkin Talvisota ja nelisen rintamavuotta lisää. Nimi Tiusanen esiintyy Savon Pellosniemellä 1560-luvun hopeaveroluetteloissa yhtenä perhekuntana.) Äitini Ethel Lundahl oli siis Abraham Lundahlin ja Catharina Cajanusen seitsemännen lapsen, Lars sonson Larsin lapsenlapsi ja isä oli Georg ja vaimonsa isoäitini Adja Åkerblom. Viimeksimainitun Pietarilais-Suomalaisesta perheestä voin tuonnempana kertoa vähän lisää jos toivotaan, koska se vaikutti hetken aikaa mm. täällä Oulussa ja Suomussalmella ruukkien omistajana.

Ensin muutamia piirteitä kohta puolivuosisataisesta Lundahl-sukuyhdistyksestä

Yhdistys syntyi varsinaisesti vuonna 1977 Helsinkiin kutsutussa suuressa sukukokouksessa Hotelli Hesperiaassa. Koollekutsujana toimi Eeva Lähteenkorvan (J52), aloitteesta syntynyt *työryhmä*, johon olivat kuuluneet Abrahamin ja Catharinan lasten sukuhaarojen edustajina Pentti Reinilä (H82), Sirkku Toivonen (J81), Lisa Ritarsalo (B331), Runar Lindroth (I33), Gunnel Lindh (G43) ja Eeva itse. Siellä hyväksyttiin sääntöehdotus, joka sattuneesta syystä tietääkseni muistuttaa Calamnius-yhdistyksen sääntöjä. Siellä valittiin ensimmäinen sukuneuvosto ja sen puheenjohtajaksi Pentti Reinilä, (jolla kokemuksia C-sukuyhdistyksestä-).

Calamnius-sukuseuran oli perustettu jo n. 27 v aiemmin ja toimi monessa näin mallina Lundahleille.

Ohjelma oli juhlallinen ja tasokas; Eero Weneskoski (B136), soitti viulua ja Gerda Weneskoski (B13), säesti pianolla (Braxen haaran lahjakkaita).

Kuultiin mm. kirjailija Tuuli Reijosen (L74) pakina kirjastaan *Tulessa ja Vedessä*, jonka hän oli julkaissut v. 1959. Noin 300 sivuisessa ns. avainromaanissa päähenkilönä on Elisabeth Cajanus-Westerlund, kirjailijan isoäiti ja Abrahamin vaimon, Catharinan sisko,

Kokouksessa Eeva lähteenkorva kertoi myös menestyksekkäästä sukuselvitys työstään, jonka hän oli aloittanut jo 60-luvulla.

Sukukokoukset jatkuivat sitten kolmen vuoden välein. Ensimmäiset viisi Helsingissä edelleen mitä komeimmissa puitteissa, Hotel Inter Continental, Finlandiatalo jne. Osallistujia yleensä aina vähintään 50 henkeä. Korkeatasoisista musiikiesityksistä vastasivat usein Tuula ja Timo Hanhinen (B1352 ja 1351) cellolla ja viululla edus-

taen Braxen-sukuhaaran lahjakkaita jäseniä. Vuonna -87 Eeva Lähteenkorva valittiin kunniajäseneksi. Saman huomion kokivat myös Gerda Weneskoski ja Pentti Reinilä. Monesti 80-luvulla pähkailtiin mm. sukujulkaisujen yksityiskohtia ja mm. painatuskustannuksia. Kuultiin taideasiantuntijoiden esitelmiä mm. taidemaalari Amélie Lundahlin, Abrahamin ja Catharinan nuorimmaisesta, taiteesta ja matkoista Pariisiin. Atte Kalajoki (H45), (joka v 1989 täytti 75) kertoi kirjastaan *Runoileva merikapteeni* ynnä muusta hyvin mielenkiintoisesta kirjallisesta tuotannostaan (Piispa Franzén etc).

V. -90 esillä oli mm. valokuvaaja Pentti Sammallahten (J433), taidevalokuvanäyttely. Sukuhautojen hoito ja kustannukset olivat myös useasti keskustelun aiheena. Pari vuotta myöhemmin pidettiin kesäkokous ja nähtiin "Vanha Postineiti" -ooppera Suomussalmella.

Vuoden -97 kokouksessa Lallukassa keskusteltiin jo mm. Cillyn (runoruustinna Cecilia Calamnius) runojen kokoamisesta. Kehiteltiin myös kuva-arkiston muodostamista. Eeva Lähteenkorvan toimesta paljon sukumateriaalia on tallennettuna Valtion Arkistoon. Kokouksia pidettiin myös Helsingin ulkopuolella. Mm. v. 1996 Oulussa, v. 2006 ja 2011 Turussa ja v. 2014 Tampereella, jossa paikallisina isäntinä toimi mm. teatterin johtaja ja ohjaaja Jotaarkka Pennanen (B3115) ja näyttelijävaimonsa Aliisa Pulkkinen.

2000-luvun toiminnassa on yhä keskeisemmässä roolissa ollut sukuyhdistyksen toisen polven puheenjohtaja ja varsinainen hengenpelastaja Suvi Kauhanen (H823), tukenaan toinenkin, toisen polven veteraani, Jorma Kalajoki (H452). Tätä edeltävä sukukokous pidettiin Fiskarsissa, jossa isännöi mm. Matleena Kalajoki (H4522).

Yhdistyksen ehkä merkittävin voimannäyte on kuitenkin ollut painetut sukujulkaisut, 4 vihkosta yht. lähes 300 sivua.

Viimeksi kuluneen vuosikymmenen kokouksissa on itse aktiivisten osanottajien määrässä valitettavasti ollut havaittavissa **rivien harvenemista** mikä herättää huolta sukuyhdistyksen tulevaisuudesta. Jo kourallinen nuoria, innostuneita riittäisi! -tai yksi Suvi!

Lars Tiusanen (G413), heinäkuu 2025

Abraham Lundahl

ja vähän hänen äitinsä

Beata Karmitzin sukutaustasta

Oulun Kajaaninkadun tilavassa talossa istui syksyllä 1854 tyytyväisen tuntuinen mies. Abraham Lundahl oli viimeistelemässä virka-ansioluettelonsa puhtaaksi-kirjoitusta. Tuskin viranhakua varten, vaan ikäänkuin sinetiksi tai koristeeksi lähestyvän vuodenvaihteen jälkeistä suurta perhejuhlaa eli Liivan (Olivia) ja Mandan (Amanda) kaksois häitä varten. Sopivasti kun vielä oli löytynyt omasta tutusta virka-

kunnasta kaksi kelpoa aviokokelasta; nimismies Carl Fredrik Braxén ja vara-kaupunginviskaali Frans Hertman - ja jotka (isän lisäksi) tyttäretkin tuntuivat kovasti hyväksyvän.

Abrahamin kahdeksasta tyttärestä vanhimmalle, Lotalle (Charlotta), oli jo viisi vuotta aiemmin samoin myös onnekaasti löytynyt sovelias siippa; apulaiskaupunginviskaali Karl Fredrik Borgista. Heidät vihittiin n. kuukausi ennen Lotan nuorimman siskon Amélien syntymää!

Tuo vuosi 1850 oli ollut myös suuri surun vuosi, sillä vaimo Charlotta ei oikein toipunut 11. synnytyksestään, joten Abraham oli jäänyt leskeksi edelleen kotona olevan 10 lapsensa kanssa.

Abrahamin tyytyväisyys nyt, siis viisi vuotta myöhemmin, ei kuitenkaan johtunut pelkästään onnistuneista avioliittojärjestelyistä. Olihan hänen vanhin poikansa - (kälynsä synnyttämä ja hankalasti salattu) Anders Gustav, juuri keväällä päässyt Helsingissä ylioppilaaksi ja suunnitteli ryhtyvänsä opiskelemaan teologiaa.

Abraham ei myöskään voinut välttää pientä ylpeyden tunnetta katsellessaan omaa virkauraansa kaarta ja muistaen kuinka "maahanmuuttajan" poikana, viisitoista vuotiaana ja isänsä menettäneenä, pelkän alkeiskoulun pohjalta, kymmenessä vuodessa - vain 24 ikäisenä, oli saavuttanut nimityksen itse Valtakunnansyyttäjältä melko huomattavaan virkaan syntymäkaupunkinsa oikeuslaitokseen sekä vuosia myöhemmin vastaavasti Ouluun. Tällainen työura tuntuu, verrattuna muiden aikalaisten vastaaviin, osoittavan melkoista kyvykkyyttä niin työtehtävissä kuin ehkä myös suhteiden luomisessa,

Vuosikymmenten menestyvät virkavuodet olivat sen jälkeen taanneet hänelle ja perheelle tiettyä vaurautta sekä arvostetun yhteiskunnallisen aseman mikä hänelle sopi erityisen hyvin - hän kun jälkeläistensä kertoman mukaan rakasti isännöidä iloisia tilaisuuksia joissa viini virtasi ja musiikki soi. Abrahamista itsestä ei tietääksemme ole kuvia, eikä hänen Tukholmasta v. 1785 saapuneen isänsä piirteistä ole käsitystä.

Abraham Lundahlin äidin, Beata Karmitzin eksoottiselta kuulostavasta sukunimestä syntyy ajatus, että joidenkin jälkeläisten tummahkot piirteet voisivat periytyä /häneltä. Myös sanakäänteet Beatan isoisän isän Hans Karmitzin (1670-1754) hakupapereissa pitäjän räätäliksi Kuopion maalaispitäjään vuonna 1699, viittaavat siihen, että kyseessä ei ehkä ollut ihan tavallinen savolainen räätäli. (joka näin perusteellisia todistuksia tarvitsi). Mistähän on voinut olla kotoisin? Karmitz-nimeä nykyisin kantavat USA:an muuttaneet muutamat kymmenet tai Pariisissa asuvat tai TelAvivissa haudatut tuntuvat olevan etupäässä juutalaisuskoisia.

Olisiko selitys Hans Karmitzin ilmestymisessä Kuopioon 1600-luvun lopulla 30-vuotisen sodan päättymisessä v. 1648, jota seurasi sotajoukkojen paluu sen ajan runsaine huoltoväkineen kotikonnuilleen Ruotsiin ja Suomeen.

Onhan ajateltavissa, että tämän kotiinpalaavan sotaväen myötä, esim. huoltojoukkojen kymmeniltä Manner-Euroopan jätetyiltä leiri- ja majapaikoilta, on voinut seurata yksittäisiä paikallisia ja/tai heidän perheenjäseniään mukaan pohjolaan.

Ehkä erikoisinta Hans Karmitzin esiintymisessä Kuopiossa nimittäin on erityisesti sen aikaisessa vuosiluvussa. Hänen syntymävuodeksi on merkitty 1670, mikä on yli vuosisata ennen kuin edes oli herännyt kysymys esimerkiksi juutalais-uskoisten maahanmuuttamisen sallimisesta valtakuntaan, Tällainen laki säädettiin - muuten Gustav III toimesta vasta vuonna 1775 ja silloinkin rajoittuen vain kolmeen Ruotsin kaupunkiin ja sekin laki kumottiin jo muutama vuosikymmen kuninkaan väkivaltaisen kuoleman (naamiaismurhan) jälkeen.

Mistä siis tämä Hans Karmitz, Abraham Lundahlin äidin isoisän isä tänne ilmestyi -meistä laskien nyt noin kymmenen sukupolvea sitten?

Pohjoissaksan Nieder Sachsenissa, lähellä rauhan Ruotsiin alueita, sijaitsee kylä nimeltään Karmitz, joka kaltaistensa lailla, omaa erikoisen ja helposti tunnistettavan kaavan ja rakenteen, johon historioitsijat kiinnittävät huomionsa. Se kuuluu kylä-tyyppiin, jota Saksassa kutsutaan Rundlingiksi. Sen arvioidaan syntyneen viimeistään 1100-luvulla ja kertoo lähes tuhatvuotisesta feodaalisesta (Charlemagnin) asuttamisjärjestelmästä, jota nykysaksan historian kirjoitus kuvaa; "hallitsijan, keskiajalla paikallisen maanomistajan toimesta, luoma asuttamismuoto tai uudelleensijoittamistapa koskien pääosin slaavilaista viljelijäväestöä". Alue joka sijaitsee Luneburger Heiden itäpuolella, kutsuttiin ennen nimellä Wendland, mutta vaikuttaa siltä, että pitkin germanis-slaavilaista rajapintaa tämän tyyppinen asutusmuoto oli kerran melko yleinen etelään aina Prahan seudulle saakka.

Asuinrakennukset, jotka samalla toimivat työpaikkana ja myös mm. karjasuojana olivat hirsirunkoisia savi- ja kivimuuraustyytteisiä, nk. fachwerke (pä sv. korsvirkehus), asumukset sijoitettuina rengasmaisesti yhteisen aukion, "maidanin" ympärille. Jokaisella asukasperheellä oli viljetävänään "hufensa" eli niin sanotusti manttaalinsa. Kylissä ei ollut minkäänlaista kirkkorakennusta ja kyläen ulkopuolelle rakennetut kirkot ovat kaikki todettu vähintään 200 v nuoremmiksi kuin itse kylät!.

Rundling-kylä on, ainakin erikoisen kaavansa osalta, säilynyt meidän päiviimme asti ja ovat tänään olkikattoineen, kunnostettuina hyvin pittoreskejä matkailukohteita pohjois Saksassa.

Feodaalikomento katsotaan periytyneen ankarana aina roomalaisajalta, kautta Euroopan sekä Venäjällä ainakin 1500-luvun lopulta lähtien, lukuunottamatta Ruotsia ja Suomea, Norjaa, Alankomaita ja Sveitsiä. Tämä erityisesti viljelijäväen alistaminen lakkasi hyvin, hyvin vähitellen Euroopan eri maissa, alkaen Ranskan suuren vallankumouksen ajoista. Esimerkiksi Venäjällä maaorjuus kiellettiin lailla vasta v. 1861. Meillä, siis Ruotsin valtakunnassa, orjatyö sen sijaan oli ollut lailla kielletty jo vuodesta 1350, eli yli 500 v. aikaisemmin, eikä ollut silloinkaan enää ollut käytössä noin vuosisataan.

Sukunimen ottaminen paikkakunnanmukaan (toponymikon) on kaikkialla ja kaikissa säädyissä ollut lähes yhtä yleistä kuin isän (tai äidin) nimen liittäminen eri tavoin sukunimeksi. Beata Karmitzin esi-isän nimi lienee siis todennäköisimmin peräisin mainitusta kylästä. Kylän nimen etymologia on - osaamatta hepreaa tai edes muinais-puolaa - sitten vaikeampi pähkinä.

Uskon että ainakin Hans Karmitzin isä on ollut kotoisin Karmitzin kylästä ja ehkä juutalaista syntyperää. Juutalaisuushan, kuten tiedämme, ei ole rotutuntomerkki vaan yhteisen uskonnon ja kulttuurin omaavan kansanryhmän nimitys. Tätä kansanryhmää on kutsuttu kirjan kansaksi. Heidän raamattunsa, meidänkin Vanha Testamentti, on länsimaisten uskontojen ja etiikan peruspilareita (ja paradoxaalisesti myös islamin uskoisille hyvin merkittävä).

Vaikka juutalaiset edustavat määrältään alle 0,2 prosenttia ihmiskunnasta ja vaikka heitä on enemmän tai vähemmän järjestelmällisesti vainottu vuosituhsia, he todistavat menestymisensä niin hyvässä kuin pahassa. Elämä ei ole kilpailua, mutta onhan silmiinpistävää että eniten palkituista, esimerkiksi fysiikassa, lääketieteessä, filosofiassa, musiikissa tai kirjallisuudessa, heidän yliedustuksensa väkimäärään suhteutettuna on usein satakertainen, (Nobel, Pulitzer jne). Shakin maailmanmestareista todettiin, ainakin jokin vuosi sitten, että yli puolet on juutalaisperäisiä. Vähän yksinkertaisena minulle tuo noin 10 sukupolven takainen outo vieraamme Kuopion silloisessa maalaiskunnassa, herättää aina muistaessani, pientä toivoa josko edes häivähdys tuosta nerouden kipinästä olisi tarttunut minuunkin - mutta tuskin!

Perinnöllisyydestä puheen ollen:

Sursilliaanan kuvaamaa pitkää historiallista ja melko ainutlaatuista sukutarinaa, voisi kutsua onnistuneeksi aviokumppanin määrätietoiseksi valinta järjestelmäksi.

Valintakriteerinä etupäässä kokelaan ammatti; - ja mieluiten kirkkoherran. Ja jälkikasvulle varmistetaan, heidän selvittyään opinnoistaan, näin vuorostaan sama tuvattu asema yhteiskunnassa.

Tämän päivän perinnöllisyystutkija nyökkäisi hyväksyvästi, mutta korostaisi tietysti rekrytointipohjan riittävän suurena pysymisen tärkeyttä - ja saattaisi toisaalta ehkä muistuttaa niistä yllättävän positiivisista lahjakkuus-seurauksista, mitä toisistaan hyvin kaukaisten geenitaustojen yhdistymisestä usein perinnöllisyystutkimuksissa saatetaan todeta. Mutta ankarassa sääty-yhteiskunnassa, jossa vielä puuttui lakisääteinen sosiaalturva ja paljon, paljon muuta, kriteerit perhesuunnittelussa olivat tietenkin sosiaalis-taloudelliset eikä perinnöllisyystieteelliset.,

* (Saksan nykyhistorian mukaan: Karmitz ist ein Rundling d. h. ein dörfliche siedlungsform, in welcher in der Frühzeit des Landesausbau zu deutschen Recht, eine überwiegende slawische Bevölkerung von einem örtlichen Grundherrn in einem geplanten Vorgang angesiedelt oder neu zusammengefasst wurde).

Karmitz, Gemeinde Kusten, Landkreis Luchow-Dannenberg, `Wendland`, Nieder Sachsen.

53 00 18 N, 11 03 47 E

Lars Tiusanen (G 413)

Catharina Cajanuksen perhe

Komissiomaanmittari Anders Cajanus ja Maria (o.s. Alcenius) Cajanuksen kahdeksanhenkistä perhettä voidaan sukutaustansa puolesta syystä pitää melko tyypillisenä aikakautensa "sursill-perheenä". Sukupolvesta toiseen pappeja esimerkkinä vaikka kolme polvea taaksepäin; kahdeksasta esi isästä seitsemän oli pappeja ja se kahdeksaskin, (hovioikeuden asessori) Brenner, kuitenkin *papin poika*. Saman polven äideistä samoin seitsemän kahdeksasta oli papin tyttäriä. Ja vaikka isä Anders ei itse ollut koulutukseltaan pappi niin hänen edesmennyt kaksoisveljensä (Abraham) oli, lääkäri-koulutuksensa ohessa ollut sekä kirkkoherra että rovasti. Klerikaalinen perinne oli siis vahva. (Om om släkten Cajanus´ bakgrund före 1650, se Hjerta, Korkkulla/Medvastö rusthåll, länsmän,Kyrkslätt 1540 - 1648 (5) ,heraldiken*)

Anders Cajanuksen perheen onnettomana kohtalona oli kuitenkin ollut äidin menehtyminen kuuden lapsen ollessa kaikki alle kymmenen ikäisiä vuonna 1812. Kolme tytärtä ja kolme nuorempaa veljeä jäivät Anders-isän yksin huollettavaksi.

Tammikuussa 1828, maanmittarin kolmesta tyttärestä nuorin Catharina 22 vuotiaana ja Abraham Lundahl, vihittiin avioon. Sisarista Elisabeth oli tällöin 24 ja siskoksista vanhin Clara 25, vain vajaan vuoden tulevaa lankoaan Abrahamia nuorempi. Ainakin iän perusteella on peräti todennäköistä että pikkukaupungissa tytöistä ainakin Clara oli lapsena käynyt Abrahamin kanssa samaa koulua (tai samassa kotiopetuksessa), mahdollisesti myös muut.

Viisi vuotta näiden häiden jälkeen, tapahtumarikkaan vuoden 1833 heinäkuussa syntyi Catharinan ja Abraham Lundahlin avioliiton neljäs tyttölapsi Vira (Elvira). Saman vuoden toukokuussa Elisabeth - Cajanuksen siskoksista keskimäinen, oli synnyttänyt poikalapsen, joka morfarinsa ja nuoren velipuolensa mukaan kastettiin Anders Gustaviksi. (kirkonkirjaan merkittiin vielä Cajanus sukunimeksi). Perheessä oli siis nyt kolme täsmälleen saman etunimen kantavaa jäsentä!!

Mutta häitäkin sinä vuonna vietettiin Cajanuksen perheessä. Sisartensa synnytyksen jälkeen heti elokuussa Clara vihittiin avioon varanimismies Gustaf Adolf Westbergin kanssa.

Aikanaan tyttöjen kolmesta pikkuveljestä kaksi aikuistuttuaan luki papiksi ja yhdestä tuli maanmittari.

Kaksi vuotta myöhemmin, syyskuussa 1835 Elisabeth solmi avioliiton kauppias Olof Petter Westerlundin kanssa, joka adoptoi kaksivuotiaan Anders Gustavin. Parille syntyi myöhemmin yhteinenkin lapsi, joka kuitenkin kuoli kolmivuotiaana.

Kaksisataa vuotta myöhemmin pohdimme ehkä aikalaisten reaktiota fiskaalin nuhteettomuusrikkomuksen johdosta. Tuskinpa voidaan olettaa, että Raahen silloisessa n. 700 hengen pikkukaupungissa, viskaalin syrjähyppy olisi pysynyt kokonaan salassa. Suursillianan myöhemmässä, täydennetyssä 1970-luvun painoksessa se ainakin on julki merkitty.

Anders Gustav Westerlundin tyttären tytär, kirjailija Tuuli Reijonen kertoo vuonna 1959 ilmestyneessä avainromaanissaan *Tulessa ja vedessä*, kaunokirjallisessa muodossa äidinisänsä äidin Elisabethin urheaa tarinaa. Vain pari vuotta näiden perhetapahtumien jälkeen, Abraham perheineen sitten muutti Raahesta , saatuaan nimityksen Oulun kaupunginviskaalin virkaan.

Anders Gustav W. luki puolestaan papiksi ja toimi, ennen tuloaan Rantasalmen kirkkoherraksi ja rovastiksi, vuosikymmeniä Varkauden tehdasyhteiskunnan korkeasti arvostettuna tehtaan saarnaajana. Hän toimi myös viisillä valtiopäivillä *valtiopäivämiehenä*, osallistuen merkittävästi myös pappis-säädyn edustajana valiokuntatyöhön. Abrahamin vanhin poika oli kuollessaan v. 1896 63 vuoden ikäinen..

Lars Tiusanen (G413)

**Clara s 10.7.1802

Elisabeth s 18.1.1804

Catharina s 3.10.1805

Abraham s 15.7.1801